

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: Философски

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	П	0	2	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Психология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	2	7
---	---	---	---

Трудова психология – Първа част

Преподавател: Проф. дпсн Снежана Евлогиева Илиева

Асистент: Ас. д-р Дамяна Йорданова Иванова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
	Практически упражнения (хоспетиране)	0
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	20
	Доклад/Презентация	20
	Курсов учебен проект	30
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	10
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10
3.	Тестова проверка	10
4.	Решаване на казуси	10
5.	Текуща самостоятелна работа /контролно	20

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

6.	Изпит	40
----	-------	----

Анотация на учебната дисциплина:

Съдържанието на курса е систематизирано в няколко проблемни области, които са предназначени да разкрият индивидуалните различия в трудовото поведение и детерминиращата роля на ценностите, нагласите и мотивите на личността за изпълнението. Проследява се развитието на трудовата психология и основните проблемни области и направления. Специално внимание се отделя на възгледите за трудовата етика, като се извеждат психологическите ѝ характеристики, както и влиянието ѝ за индивидуалното поведение в труда и за формиране на мотивация за работа. Разглеждат се класически и съвременни теории за мотивацията за труд, в това число приложимостта на съдържателни и процесни теории за мотивацията. Анализират се подходите за изследване на нагласите към труда и се обособяват детерминантите на удовлетвореността от работата, включеността и ангажираността в нея и привързаността и лоялността към организацията.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да имат познания по социална психология и психология на личността.

Очаквани резултати:

Студентите ще имат знания и умения:

- Да отчитат ролята на трудовата етика и ценностите на личността за поведението в работата;
- Да анализират факторите за мотивация и различията в индивидуалното поведение;
- Да разбират потребностите на личността и тяхното влияние за трудовото изпълнение;
- Да разбират детерминантите на удовлетвореността от работата и включеността в нея, както и проявите на работохолизма;
- Да анализират факторите и предпоставките за формиране на привързаност и лоялност към организацията и за активно участие и просоциално поведение в нея;

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Възникване и произход на трудовата психология. Етапи и перспективи в развитието на трудовата психология. Трудовата психология в Европа и България.	2
2	Направления в трудовата психология. Тейлоризъм, психотехника, “човешки отношения”, ергономия, инженерна психология. Основни сфери на приложение на трудовата психология.	2
3	Труд и трудова етика. Психологически изследвания на трудовата етика. Типове трудова етика и изменение на отношението към труда.	2

4	Ценности и трудово поведение. Теории и схващания за ценностите на личността. Типологии на ценностите.	2
5	Кроскултурни изследвания на ценностите. Индивидуализъм – колективизъм – социокултурни и личностни измерения. Динамика и промяна на ценностите спрямо труда.	2
6	Субективна значимост на труда и включеност в работата. Детерминанти на идентификацията с работата	2
7	Работохолизъм и поведение в труда. Организационна и клинична перспектива в изследването на работохолизма. Различия в проявите на работохолизъм.	2
8	Мотивация за труд. Подходи към изследване на мотивацията в трудовата и организационната психология. Психологически договор и мотивация.	2
9	Съдържание на мотивите за работа. Типологии на теориите за трудова мотивация. Теории за потребностите на личността в труда.	2
10	Процесът на трудова мотивация. Социално сравнение и социален обмен в трудовата дейност. Теория за справедливостта.	2
11	Теории за очакванията. Теория за инструменталността. Мотивация и поставяне на цели. Интегриран модел за мотивация за труд.	2
12	Нагласи към труда. Подходи за изследване на нагласите към труда. Личностни и ситуативни детерминанти на нагласите към труда.	2
13	Удовлетвореност от работата. Детерминанти и последствия от удовлетвореността от работата. Модели за взаимодействието между работа и личен живот.	2
14	Привързаност към организацията. Фактори и предпоставки за формиране на лоялност.	2
15	Организационно гражданско поведение и трудово изпълнение. Детерминанти и прояви на просоциалното и гражданското поведение в организацията	2
	Практическо допълнение към семинарните занятия е курсовата работа. Съгласно учебния план тя се разработва задължително при всяка редовна дисциплина и се предава от студента преди явяване на изпита.	

План на семинарните занятия

№	Тема:	Хорариум
1	Труд и трудова дейност.	2
2	Предмет и задача на трудовата психология.	2
3	Направления в развитието на трудовата психология.	2
4	Трудова етика и отношение към труда.	2
5	Ценности в труда.	4
6	Индивидуални разлики и трудови постижения.	2
7	Мотивация и трудова дейност.	4
8	Теории за трудова мотивация.	4
9	Включеност в трудовата дейност.	2
10	Работохолизъм – клинична и организационна перспектива.	3
11	Удовлетвореност от труда – същност и теории.	3

Конспект за изпит

№	Въпрос:
1	Възникване и произход на трудовата психология. Етапи и перспективи в развитието на трудовата психология.
2	Основни сфери на приложение на трудовата психология. Трудовата психология в Европа и България
3	Направления в трудовата психология. Тейлоризъм, психотехника, “човешки отношения”, ергономия, инженерна психология. Хуманистични възгледи
4	Труд и трудова дейност. Развитие на възгледите за труда в различните общества. Изменения в характера на труда в съвременното информационно общество.
5	Трудова етика. Психологически изследвания на трудовата етика. Типове трудова етика и изменение на отношението към труда
6	Ценности спрямо труда и качество на живот. Типологии на ценностите. Трудова заетост и качество на живот.
7	Динамика и промяна на ценностите спрямо труда. Междупоколенчески различия. Фактори и предпоставки за изменения в ценностите.
8	Смисъл на труда и ценности. Теории и схващания за ценностите на личността. Психологически изследвания на значимостта на труда. Индивидуални различия.
9	Включеност в трудова дейност. Ролеви и мотивационен подход в изследването на включеността. Детерминанти на идентификацията с работата.
10	Работохолизъм и поведение в труда. Организационна и клинична перспектива в изследването на работохолизма. Различия в проявите на работохолизъм.
11	Мотивация за труд. Подходи към изследване на мотивацията в трудовата и организационната психология. Психологически договор и мотивация.
12	Съдържание на мотивите за работа. Типологии на теориите за трудова мотивация. Теории за потребностите на личността в труда
13	Процесът на трудова мотивация. Социално сравнение и социален обмен в трудовата дейност. Теория за справедливостта.
14	Теории за очакванията. Теория за инструменталността. Мотивация и поставяне на цели. Интегриран модел за мотивация за труд.
15	Подходи към изследване на нагласите към труда. Диспозиционен и социално-информационен подходи.
16	Модел на характеристиките на трудовата дейност. Интеракционистки подход към изследване на нагласите към труда.
17	Удовлетвореност от труда. Съвременни теории за удовлетвореността. Регулаторни функции на удовлетвореността от труда. Методи на изследване
18	Детерминанти и последствия на удовлетвореността от труда. Удовлетвореност от живота и удовлетвореност от труда.
19	Привързаност към организацията. Детерминанти на привързаността. Прояви на привързаността към организацията и влияние върху трудовото изпълнение.
20	Просоциално и организационно гражданско поведение. Същност, особености и детерминанти.

Библиография

Основна:

- Илиева, С. (2009). Ценности и трудова мотивация, София, Университетско издателство СУ „Св. Кл. Охридски“.
- Илиева, С. , (1998). Привързаност към организацията. Психологически анализ. София.
- Ригио, Р. (2006). Въведение в индустриалната/организационната психология. Дилок, София,.
- Фърнъм, Е. (2012). Индивидуалните различия на работното място, София, „Изток-Запад“.
- APA Handbook of industrial and organizational psychology. APA, 2010.
- Arnold, J. Randall, R. et al. (2010). Work psychology (5th ed.). Pearson.
- Chmiel. N. (ed.) (2008). An introduction to work and organizational psychology: A European perspectives. Blackwell Publishing.
- Leka, S., Houdmont, J. (2010). Occupational health psychology. Wiley-Blackwell.
- Steptoe-Warren, G. (2008). Occupational psychology: An applied approach. Pearson
- Sutherland, V., Cooper, C. (2012). Organizational stress management. Palgrave Macmillan.

Допълнителна:

- Илиева, С. (2008). Наръчник за работещи и безработни, търсещи кариерно развитие в сектор туризъм (в съавторство), Програма “Леонардо да Винчи” BG/06/B/F/PP-166001 (на български, английски, фламандски, естонски и гръцки езици)
- Илиева, С. (2011). Качество на живот и развитие на психологическия капитал в организациите. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна.
- Илиева, С., Александрова, Н. (2011). Професионална компетентност и стратегии за търсене на работа при безработни. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна.
- Илиева, С. (2009). Индивидуализъм-колективизъм и мотиви за работа при студенти. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна.
- Илиева, С., Александрова, Н. (2008). Удовлетвореност от работата и фактори за успех в кариерата при работещи в туризма. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна.
- Илиева С. (2008). Организационна промяна и привързаност към организацията при държавни служители. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна.
- Илиева, С., Александрова, Н. (2007). Мотивация за работа и кариерно развитие в туризма. В: “Психологията пред предизвикателствата на новото време”, Варна, т. 4, 134-150.
- Илиева, С., Александрова, Н. (2007). Мениджърски умения и мотивация за успех в туризма. В: “Приложна психология и социална практика”, Университетско издателство ВСУ “Черноризец Храбър”, Варна, 276-287.
- Илиева, С. (2006). Организационно гражданско поведение – същност, измерване и детерминанти. Психологични изследвания, 1, 5-21.
- Русинова, В., Руу, Р. (изд.) (1995). Психосоциални проблеми на трудовата заетост. София, Академично издателство “Проф. Марин Дринов”,
- Радославова, М. (2001). Удовлетвореност от труда. Психични механизми на възникване и функции. Висш институт за подготовка на офицери и научно-изследователска дейност – МВР. София
- Тейлър, Ф. Научното управление. София, 1989.

Aycan, Z. (2000). Cross-cultural industrial and organizational psychology: Contributions, past development and future directions. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31, 1, 110-128.

Buchanan, D., Huczynski, A. *Organizational behaviour*. Prentice-Hall, 1997.

Ilieva, S., Naydenova, V. (2010): Self-efficacy, life satisfaction and psychosomatic complaints in university setting, In: *Psychology and Health*, Volume 25, Supplement 1, August 2010, Routledge, Taylor and Francis Group, p. 24.

Ilieva, S. On Social and Labour Psychology of Bulgarian (2010 In: Korea and Bulgaria, and Central & Eastern Europe. Searching for New Perspectives, 17-25. Seoul: The Korean Association of Central & Eastern European and Balkan Studies.

Landy, F. (1989). *Psychology of work behavior*. Brooks/ Cole Publishing Company.

Lowenberg, G., Conrad, K. (1998). *Current perspectives in industrial / organizational psychology*. Allyn and Bacon.

Muchinsky, P. (1999). *Psychology applied to work*. Wadsworth.

Spector, P. (2003). *Industrial and organizational psychology. Research and practice*. John Wiley and Sons.

Дата:

Съставил: